

Αρχιμ. Αρσένιος Κατερέλος: Ο Γέροντας μου Ισαάκ ο Λιβανέζος - Μέρος Β΄

[/ Άγιοι - Πατέρες - Γέροντες / Ορθόδοξη πίστη](#)

Αρχιμ. Αρσένιος Κατερέλος: Ο Γέροντας μου Ισαάκ ο Λιβανέζος - Μέρος Α΄

Αρχιμανδρίτης Αρσένιος Κατερέλος

Ηγούμενος Ι. Μονής Αγίου Νικολάου Δίβρης Φθιώτιδος

Ο ΓΕΡΟΝΤΑΣ ΜΟΥ ΙΣΑΑΚ Ο ΛΙΒΑΝΕΖΟΣ - ΜΕΡΟΣ Β΄ (120 Ν-2)

ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΗ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΙΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΟΝ ΣΤΑΘΜΟΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ
ΔΡΥΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ, ΠΩΓΩΝΙΑΝΗΣ ΚΑΙ ΚΟΝΙΤΣΗΣ

ΜΕΡΟΣ Β΄

Π. ΙΩΗΛ - ΤΕΤΑΡΤΗ ΕΡΩΤΗΣΙΣ: Παρακαλούμε, π. Αρσένιε, όσο έχει ευλογία, αναφέρατέ μας τις κεντρικές γραμμές της ασκήσεως, της διδασκαλίας και του τρόπου ζωής του, όπως τις είδατε και τις βιώσατε τόσον καιρό που παραμείνατε κοντά του.

Π. ΑΡΣΕΝΙΟΣ: Ο Γέροντας Ισαάκ ήτο πολύ ασκητικός, νηστευτής, ησυχαστής. Ήτο άνθρωπος πολλής προσευχής. Κυρίως ήτο εραστής και διδάσκαλος της νοεράς προσευχής. Αν και ήτο πολύ βιαστής, απέφευγε τις μεγάλες και επιβλαβείς ακρότητες. Εκρατούσε πολύ καλή και λεπτή ισορροπία στα πνευματικά θέματα.

Πιο συγκεκριμένα, Δευτέρα-Τετάρτη-Παρασκευή, όλον τον χρόνο, έτρωγε αλάδωτο φαγητό και συνήθως την Ενάτη Ώρα, μετά τον εσπερινό. Ετηρούσε όλες τις Σαρακοστές, και ιδιαίτερα την Μεγάλη Τεσσαρακοστή, με »ενατη». Αυτό σημαίνει ότι μέχρι τον εσπερινό δεν έπινε ούτε νερό. Τις άλλες δε καταλύσιμες ημέρες και πάλι ήτο πολύ εγκρατής στην ποσότητα. Κρέας δεν έτρωγε ποτέ και ψάρι πολύ σπάνια. Παράλληλα δε εφρόντιζε ο οργανισμός του να παίρνη τις απαραίτητες θρεπτικές ουσίες που τις εστερείτο στην νηστεία. Έτσι μπορούσε να ανταποκριθή στην σκληρή αλλά διακριτική μοναχική του ζωή.

Αγαπούσε πολύ την προσευχή. Ώρες ατέλειωτες απεμονώνετο, εκρύβετο για να είναι απερίσπαστος. Μάλιστα, αυτό δεν ήθελε καθόλου να γίνεται αντιληπτό από τους άλλους. Ενθυμούμαι που μου έλεγε σχετικά: «Δεν είναι καλό να βάζωμε ταμπέλλες για ο,τι κάνομε».

Π. ΙΩΗΛ: Πολύ σημαντικό αυτό.

Π. ΑΡΣΕΝΙΟΣ: Βεβαίως. Παράλληλα όμως με την νοερή προσευχή, ήτο και πολύ φιλακόλουθος. Κάθε ημέρα έκανε εσπερινό, απόδειπνο, όρθρο. Συχνά έκανε Θείες Λειτουργίες, Προηγιασμένες (την Μ. Τεσσαρακοστή), κλπ. Το Ψαλτήρι συνήθως το εδιάβαζε στο κελλί του.

Εθεωρούσε την πνευματική ζωή σαν ένα ενιαίο σύνολο, όπως και είναι. Έδινε πολύ βάσι στην σωστή πνευματική τοποθέτησι, στο αρμονικό κτίσιμο των αρετών και στην μεθοδική έξυπνη καταπολέμησι των παθών. Ήθελε να υπάρχη ένα πνευματικό ημερήσιο πρόγραμμα, ως βάσις, και από εκεί και πέρα ευλογούσε τις διακριτικές

υπερωρίες κατά περίπτωσιν. Ήξερε όμως να μας βάζη και φρένο όταν, λόγω νεανικού ενθουσιασμού, εδείχναμε ζήλον ου κατ' επίγνωσιν.

Έδινε μεγάλη αξία πρώτα στο να έχωμε αγάπη, ανεξικακία, να μη κατακρίνωμε, κλπ.

Έλεγε: «Όταν μας κατηγορούν, αυτό είναι το καλύτερο μέλι για την ψυχή μας».

Έδινε μεγάλη σημασία στους λογισμούς. Ήθελε να του λέω όλους τους λογισμούς που επιμένουν, με θλίσουν και με προβληματίζουν.

Μου έλεγε να μη δίνω σημασία στους περαστικούς λογισμούς, ούτε να τους σημειώνω.

Π. ΙΩΗΛ: Πολύ πρακτικό αυτό.

Π. ΑΡΣΕΝΙΟΣ: Ασφαλώς. Ας αναφέρω στο σημείο αυτό δειγματοληπτικά και επιγραμματικά κάποιες προσωπικές και γενικές συμβουλές που έδινε.

Έλεγε: «Και οι αμαρτίες μας ακόμη μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως όπλο κατά του Διαβόλου». Να έχωμε δηλαδή ταπεινό λογισμό, προσοχή, να μη ξεθαρρεύωμε, κλπ.

Μου έλεγε: «Να λες στον λογισμό »εχω Γέροντα, από τον οποίο κρεμιέμαι και αφού κάνω υπακοή δεν έχω καμμία ευθύνη».

Μία φορά, πριν με στείλη στον Γερο-Τιμόθεο, ένα χαριτωμένο γεροντάκι που ασκήτευε εκεί κοντά, να του πάω λίγα μακαρόνια, κλπ., μου είπε: «Ξέρεις τι

ευλογία είναι να γηροκομής ένα γεροντάκι;» Σημειωτέον, ότι ο γερο-Τιμόθεος μου είχε αποκαλύψει πράγματα συγκλονιστικά για το παρόν μου και το μέλλον μου, πολύ απίθανα. Όλα εξεπληρώθησαν. Είχε όντως μέγα διορατικό και προορατικό χάρισμα. Έχω υποχρέωσι να το αναφέρω αυτό, διότι δεν ήτο γνωστός στο Άγιον Όρος. Όμως, άλλο σήμερα είναι το θέμα μας. Και συνεχίζομε:

Ο Γέροντας Ισαάκ μου έλεγε: «Να μη δουλεύω με το μυαλό, αλλά με την καρδιά».

- «Αυτά που συμφέρει να ξέρωμε για θέματα πίστεως, κλπ., είναι λίγα. Δεν μας συμφέρει να μας απασχολούν υπέρ το δέον».

Εννοούσε δηλαδή να μην είμαστε ορθολογιστές, να μη προσπαθούμε να καταλάβωμε τα του Θεού, αλλά να γνωρίσωμε τον Θεό δια της καθάρσεως. Αυτό δηλαδή που λέγει ο Άγιος Γρηγόριος ο Θεολόγος »Μεγα το περί Θεού λαλείν, αλλά μείζον το εαυτόν καθαίρειν Θεώ, επειδή εις κακότεχνον ψυχήν σοφία ουκ εισελεύσεται» (Λόγος 32, 12). Δηλαδή είναι ανώτερο να καθαριζώμεθα από τα πάθη μας για τον Θεό από το να ομιλούμε περί Θεού, διότι σε κακότεχνη ψυχή δεν σκηνώνει η σοφία του Θεού.

Μου έλεγε να μη κρύβω τίποτε από λογισμούς, διότι όταν τους φανερώνω κτυπιέται ο Διάβολος.

Έλεγε: « Ο Γέροντας είναι εις τύπον Χριστού και πρέπει να τον έχω άγιο».

«Για όλους να βάζω καλούς λογισμούς».

Κάποια φορά μου είπε για κάποιους συγκεκριμένους λογισμούς του Διαβόλου να απαντώ ως εξής: «Και τι σε νοιάζει εσένα για μένα; Πολύ ενδιαφέρον έχεις. Δεν ευκαιρώ να σου απαντήσω, έχω δουλειά». Με ειρωνεία δηλαδή.

Τις πλείστες όμως φορές μου έλεγε να αδιαφορώ τελείως στους λογισμούς του Διαβόλου. Έλεγε: «Το ίδιο πράγμα ο Διάβολος, θέλοντας να μας περιπαίζη και να μας συγχύζη μας το παρουσιάζει την μία φορά έτσι και την άλλη φορά αλλοιώς». Αυτή η εναλλαγή μπορεί να γίνεται και ακαριαία.

Έλεγε: «Τους λογισμούς βλασφημίας δεν χρειάζεται να τους αναφέρωμε συγκεκριμένα, ούτε να τους συζητάμε. Απλώς να λέμε »Γεροντα, είχα και λίγο βλασφημία». Εννοούσε να μην έχωμε την ανάγκη να τους περιγράψωμε, ούτε καν να τους ενθυμούμεθα. Αυτό είναι ακόμη ανώτερο. Τότε σκάει ο Διάβολος και γυρίζει όλη η δυσωδία επάνω του.

Και εν προκειμένω τώρα θυμήθηκα την σχετική φράση του π. Παϊσίου για τους λογισμούς βλασφημίας: «Αμαρτία είναι μόνον όταν πιάνωμε κουβέντα μαζί τους».

Ο π. Ισαάκ μου είπε μία φορά: « Ο Γερο-Παΐσιος είναι μεγάλος όσο δεν λέγεται».

Μου έλεγε: «Όταν έχης και δείχνης αγάπη, ανεξικακία, συγχωρητικότητα, κλπ., τότε θα δης να σου »ερχεται» και η ευχή θα τρέχη αβίαστα μέσα σου». Εννοούσε την ευχή του Ιησού.

Π. ΙΩΗΛ: Ωδε η πείρα του Γέροντος.

Π. ΑΡΣΕΝΙΟΣ: Ακριβώς. Έλεγε: «Πρώτα να φορέσης τον μοναχό, το ράσο, από μέσα, κι ύστερα απ' έξω».

Ακόμη: «Όσο αυξάνεται συν τω χρόνω η ψυχική, πάντα υγιής-χριστοκεντρική εννοούσε, ένωσις του υποτακτικού με τον Γέροντα, τόσο »μπαινει» και η ευχή αδιάλειπτα στην καρδιά του υποτακτικού από μόνη της. Ο υποτακτικός πρέπει να

χαίρεται και να δέχεται εσωτερικά ο,τι του λέγει ο Γέροντας. Δεν πρέπει να αναρωτιέται »γιατι να μου πη το α', γιατί το β', γιατί να με μαλώση, να μου φωνάζη, να μη μου δίνη ευλογία για το α', το β'», κλπ. Η εσωτερική αντιλογία και αμφισβήτησι διώχνει την Χάρι και την ευχή». Οπότε, κατ' αναλογίαν κι εμείς προσθέτομε, πόσω μάλλον η εξωτερική αντιλογία. Να σημειώσωμε επίσης, ότι εδώ ο Γέροντας εννοούσε παντα την αυτενέργητη, αβίαστη δηλαδή νοερά προσευχή του Ιησού, που γίνεται νύχτα-μέρα, ακόμη και όταν κοιμώμαστε, κι όταν σκεφτώμαστε και όταν κάνωμε οποιαδήποτε άλλη παράλληλη εργασία, είτε χειρωνακτική, είτε ακόμη και διανοητική.

Έλεγε: «Οι απλοί - με την πνευματική έννοια - είναι οι πιο έξυπνοι. Ασχολούνται μόνον με αυτά που τους ωφελούν και τους ενδιαφέρουν για την πνευματική πρόοδό τους».

Μία φορά όταν ήμουν δόκιμος, μου είπε: «Αλλοιώς σε αντιμετωπίζω ως δόκιμο και αλλοιώς ως λαϊκό». Αυτό το αναφέρω κυρίως για να μην απορούμε όταν κάποιες φορές κάποιιο γνωστοί μας λαϊκοί κατόπιν γίνωνται μοναχοί, και ως εκ τούτου μετά έχουν άλλα τυπικά και συμπεριφορά απέναντί μας.

Π. ΙΩΗΛ: Φυσικά, τότε τα πράγματα αλλάζουν.

Π. ΑΡΣΕΝΙΟΣ: Έλεγε: «Τα μυστικά του καλόγερου είναι τα πνευματικά του».

Μου έλεγε για την απόδοσι και τον τρόπο της εργασίας: «Καλύτερα να δουλεύη κανείς σιγά-σιγά με υπομονή και ταυτόχρονα να έχη τον νου του στην ευχή κάνοντας και τον σταυρό του στην αρχή κι όχι γρήγορα με άγχος..., κλπ.». Έτσι αγιάζεται και η εργασία και αποδίδομε καλύτερα.

Ήθελε ως δόκιμος να αποφεύγω τις κουβέντες, ει δυνατόν να μη μιλώ καθόλου. Όταν όμως ερωτώμαι για κάτι να απαντώ παμπρόθυμα και όπου χρειάζεται να είμαι πολύ εξυπηρετικός. Θεωρούσε ότι αν δεν προσεχθούν αυτά τα απλά

πράγματα στην αρχή, αργότερα μεγαλώνουν, θεριεύουν και δημιουργούν αθεράπευτα προβλήματα.

Μου έλεγε: «Να χαιρετάς πρώτος τους πάντες, γνωστούς η αγνώστους, αλλά καλογερικά, με σεμνό χαμόγελο. Αλλά όχι περιττές κουβέντες. Και να τους λες να εύχονται».

Μου έλεγε: «Μη δίνης σημασία στις »φιλοσοφίες» των δαιμόνων».

Έλεγε: «Να μη γελάμε παράκαιρα, να έχουμε κατάνυξι έως ότου μας έλθη ο πνευματικός γέλως». Σημειωτέον δε, ότι ο Γέροντας Ισαάκ ήτο ένας χαρακτήρας αναστάσιμος.

Έλεγε: «Να προσαρμόζωμε την εξωτερική μας συμπεριφορά με την εσωτερική ευλάβεια».

Έλεγε: «Το πως συνδυάζεται η πνευματική προσωπική χαρά με το πένθος για τον κόσμο είναι ακατάληπτο. Ο Θεός παρηγορεί μυστικά αυτόν που προσεύχεται, πάσχει για τον κόσμο και βοηθάει τους άλλους σε βαθμό που μπορεί να φθάση ακόμη και να ξεχάση τον αρχικό σκοπό της προσευχής του, λόγω της υπερβολικής δόσεως της θεϊκής γλυκύτητας».

Έλεγε: « Να διαβάζης αργά τα ιερά γράμματα. Αυτά, όχι μόνον μας διδάσκουν, αλλά και μας αγιάζουν».

Μου έλεγε: «Να υιοθετήσ την λογική που ωφελεί».

- «Εσύ, έναν λογισμό δεν αντέχεις. Που να σε πιάση ο πειρασμός από τον λαιμό;»

- «Οι δαίμονες έχουν άγνοια. Μας κτυπούν κι όπου βρουν έδαφος, εκεί επιμένουν».

Ο Γέρων Ισαάκ είχε ένα πνευματικό τέκνο που ήτο λαϊκός και τότε είχε λογισμούς για τον μοναχισμό. Αυτός, ενώ ευρίσκετο στον κόσμο, κατά την διάρκεια που έκανε ευχή, είδε κάτι πρόσωπα απαίσια εμπρός του να τον φοβερίζουν. Τότε επικαλέσθηκε τον Γέροντα Ισαάκ και ξαφνικά είδε το πρόσωπο του πνευματικού του πατρός να διασκορπίζει τα μακάβρια εκείνα πρόσωπα-δαίμονες. Μετά δε επί πλέον ένοιωθε απέραντη πνευματική χαρά. Και όπως μου εξήγησε το φαινόμενο ο π. Ισαάκ, αυτό συνέβη στην ψυχή εκείνη, διότι είχε τοποθετήσει μέσα της σωστά τον Γέροντα. Και μετά είπε σε μένα: « Αν τοποθετήσεις εμένα ψηλά, ο Θεός θα σου αποκαλυφθή, ανεξάρτητα αν εγώ είμαι ο πιο αμαρτωλός των ανθρώπων».

Έλεγε: «Ο σκοπός των πνευματικών αποριών και ερωτήσεων είναι να φθάσουμε στην ειρήνη του νου. Να χαιρώμεθα και να απολαμβάνουμε τα πνευματικά αγαθά. Ο μηχανικός κάνει σχέδια, μελέτες και χίλιες δυό άλλες «ιστορίες» για να γίνη ένα σπίτι και να μένουν, να ζεσταίνονται και να χαίρονται οι άνθρωποι. Όταν ένα σπίτι μπάζη από εδώ και από εκεί, τότε, όταν μπαίνουν μέσα οι άνθρωποι....πολλά προβλήματα. Έτσι και ο νους, όταν «μπαζη» μπαίνουν μέσα διάφορες σκέψεις και χάνομε την ειρήνη. Δηλαδή, όλα τα άλλα, αναλύσεις, αναζητήσεις, ερωτηματικά μας, κλπ., είναι βοηθητικά μέσα για να ειρηνεύσει ο νους και όχι αυτοσκοπός..... Δηλαδή σε δουλειά να βρισκόμαστε. Όταν ο άνθρωπος προκόπη πνευματικά, γεμίζει από χαρά και ειρηνεύει».

- «Οι Άγιοι »καταβρεχουν» με Χάρι τους ανθρώπους, αλλά, δυστυχώς, άλλοι »κραταμε ομπρέλλες, μουσαμάδες η μπαίνομε στα δωμάτια» και δεν μας »καταβρεχει», δηλαδή δεν μας αγγίζει η Χάρις. Οι Άγιοι πηγαίνουν παντού, μας ακούνε όπου και να είμαστε, ακόμη και εάν εμείς δεν προσέχωμε».

Μας έλεγε: «Ξέρετε πόσο αναπαύεται ο Θεός όταν ο υποτακτικός κάνη υπακοή, ακόμη κι αν ο Γέροντας έχη άδικο; Μυστήριο! Το θέμα δεν είναι αν ορθολογιστικά, τη συνεργεία του Διαβόλου, μπορή κάποιος να βρη κάποιο δίκιο υπό κάποιο πρίσμα, αλλά αν τελικά έκανε υπακοή.

Ομοίως και με έναν αδελφό, δεν έχει σημασία αν έχωμε δίκιο, αλλά εχάσαμε την ευκαιρία γιατί μπορούσαμε να αναπαύσωμε τον αδελφό μας και δεν το εκάναμε».

Κάποτε, έλεγε σε μία γνωστή μου παρέα, με εύθυμο τρόπο: «Όταν μας πλησιάζη κάποιος για οποιαδήποτε δοσοληψία, να μην είμαστε άκαμπτος τοίχος, αλλά ελαστικός φράκτης που θα αποσβέννη τις ορμές, τις ταχύτητες και τις τυχόν κρούσεις». Και εννοούσε ο Γέροντας ότι πρέπει να προσέχωμε την συμπεριφορά μας έναντι των άλλων.

Εάν είμαστε »τοιχος«, τότε, ανεξάρτητα εάν έχωμε άδικο, δίκιο η κάποιο λόγο η ο άλλος είναι αδιάκριτος η έχη άγνοια, κλπ., το δυστύχημα είναι ότι θα τραυματισθή, θα πληγωθή, ίσως σπάση και τα μούτρα του επάνω μας. Ενώ, αν είμαστε ελαστικοί φράκτες, ο,τι δεν είναι σωστό, καλό, πρόπον, κλπ., δεν θα περάση τον φράκτη, δηλαδή δεν θα γίνη κάτι άστοχο, και ο άλλος, ακόμη κι αν δεν γίνη το δικό του, τουλάχιστον θα πέση ομαλά επάνω μας. Δεν θα τον προσβάλωμε, δεν θα τον θίξωμε, αλλά θα συμπεριφερθούμε με κομψότητα. Εάν είμαστε ελαστικοί φράκτες, και μη σωστά να ενεργήσωμε, τον άλλον όμως τελικά δεν τον πληγώνωμε. Εάν είμαστε »τοιχος«, και σωστά να ενεργήσωμε, χάνομε το δίκιο μας γιατί πληγώνωμε τον άλλον».

Μία φορά μου είπε: «Θέλω τώρα νάχης καλούς λογισμούς και καθαρή ευχή, χωρίς λογισμούς».

Άλλη φορά, μου έδωσε την εξής ευχή: «Να έχης εσωτερική πνευματική χαρά, ανείπωτη, που να μην την εκδηλώνης με ενθουσιασμούς, κλπ., αλλά να είναι από τους άλλους κρυφή».

Ανέφερε ο Γέροντας Ισαάκ μία περίπτωση αδελφού που του άρεσε να προσεύχεται στον κήπο. Όταν ευχόταν στην εκκλησία, μαράζωνε. Γι' αυτό και ο Γέροντας ευχαρίστως του έδωσε ευλογία. Μετά, οι άλλοι αδελφοί είχαν λογισμούς και εκούραζαν τον Γέροντα. Όταν όμως κατάλαβαν τα καλά πνευματικά αποτελέσματα, μετάνιωσαν και εζήτησαν συγχώρησι από τον Γέροντα. Τότε τους είπε ο Γέροντας: «Είδατε, δεν ξέρετε ότι όλοι δεν είναι το ίδιο;»

Και μετά, αναφερόμενος στην αναξιότητά μου, σχετικά με κάποιους λογισμούς που είχα να καλογερέψω εκτός Αγίου Όρους, μόνο αν φυσικά ήταν αυτό θέλημα Θεού, ο Γέροντας Ισαάκ συμφώνησε ευχαρίστως και επί πλέον ευαρεστήθηκε να είναι ο διαβίου Γέροντάς μου. Δηλαδή έδωσε μετά χαράς ευλογία. Εννοείται ότι όλα αυτά καταστάλαξαν και εδραιώθηκαν μετά από ικανή πάροδο χρόνου. Μου τόνιζε: «Όλα καλά, αλλά το πιο συνετό σε τέτοιες περιπτώσεις είναι να μη βιαζώμαστε».

Συμπερασματικά, είπε: «Θέλημα Θεού για σένα είναι αυτό που λαχταράει η καρδιά σου. Να είσαι ανεπηρέαστος από τους άλλους. Είσαι δικό μου παιδί. Θα είμαι και πάλι Γέροντάς σου. Αλλοίμονο! Για ο,τι πνευματικό ζητήσεις ... θα είμαι πάντα στην διάθεσί σου. Μαζί θα πάμε στον Παράδεισο! Ο Θεός σέβεται την ελευθέρω βούλησι. Εμένα μ' ενδιαφέρει να σε βλέπω αναπαυμένο και χαρούμενο και με προκοπή. Αυτό είναι ασυγκρίτως προτιμώτερο παρά να είσαι πιεσμένος..... Σημασία όμως έχει ν' αγιάσης αυτό που διάλεξες».

Π. ΙΩΗΛ: Πολύ σημαντικό αυτό.

Π. ΑΡΣΕΝΙΟΣ: Με όλα αυτά θέλω να πω, πρώτον τι ανιδιοτέλεια, αγάπη και φώτισι Θεού είχε ο Γέροντας Ισαάκ. Δεύτερον, τι αξία έχει η κατ' ευδοκίαν ευλογία. Και το πιο συγκινητικό απ' όλα είναι όταν βλέπη κανείς στην πράξι, στην πορεία, παρά τις αδυναμίες του, ο Θεός όλα αυτά μέχρι τέλους να τα επισφραγίζη και μάλιστα με τόσο ξεκάθαρο, αδιαμφισβήτητο και αρχοντικό τρόπο. Γι' αυτό, ενώ γενικά είμαι αναπολόγητος, ήταν μεγάλη μου τιμή που είχα, μέχρι την τελευταία του στιγμή, Γέροντα τον π. Ισαάκ, και μάλιστα μόλις λίγα λεπτά πριν την κοίμησί του, αναξίως είχα την μεγάλη ευλογία να πάρω την ευχή του και να ακούσω τις

τελευταίες του σοφές συμβουλές - εφόδιο για όλη μου την ζωή.

Έλεγε για τις ευχές που διαβάζουν οι ιερείς τα εξής: «Πολλές φορές ενεργεί η πίστις του αιτούντος που του διαβάζομε την ευχή, άλλη φορά ενεργεί η ίδια η ευχή, άλλη φορά ενεργεί η ευλάβεια του παπά. Είναι πολλές οι περιπτώσεις».

Μία φορά μου έλεγε: «Όταν είσαι ανάμεσα σε ανθρώπους και δεν βγαίνει ολόκληρη η ευχή μυστικώς, επειδή δεν μπορείς να την πης ολόκληρη ψιθυριστά, καλό είναι να λες νοερά μέρος της ευχής».

Όταν είχε έλθει ο Γέρων Ισαάκ στην εις πρεσβύτερον χειροτονία μου στην Λαμία, τον ερώτησε ένας ηλικιωμένος, μακαριστός τώρα, φιλακόλουθος ιερέας, ο π. Ηλίας Ναούμης, τι να έκανε γιατί λόγω ηλικίας δεν μπορούσε να διαβάζη μόνος του στο σπίτι του όλες τις ακολουθίες (όρθρο, εσπερινό, απόδειπνο, κλπ.). Και του λέγει ο π. Ισαάκ: «Τα πιο πολλά να τα κάνης με το κομποσχοίνι για να μη κουράζεσαι».

Αυτό μου το είπε μετά από καιρό ο ίδιος ο ιερέας, και μάλιστα μου είπε: «Να είναι καλά ο Γέροντάς σου. Με απάλλαξε από μεγάλη στενοχώρια και επί πλέον βρήκα και πολλή ωφέλεια». Ήτο πράγματι πολύ ευσεβής.

Σας ανέφερα λίγες βασικές διδαχές του Γέροντος Ισαάκ, π. Ιωήλ. Βέβαια, θα ήθελα να κλείσω την ερώτησή σας αυτή και με κάτι ακόμη σημαντικό.

Π. ΙΩΗΛ: Μάλιστα, σας ακούμε.

Π. ΑΡΣΕΝΙΟΣ: Καταλυτικός και κύριος λόγος που ο Γέροντας Ισαάκ επέλεξε ως μόνιμο τόπο της ασκήσεώς του το Άγιον Όρος, ήτο η προσωπικότης του Γέροντος Παΐσιου, με τον οποίο συνεδέθη με άρρηκτο πνευματικό δεσμό. Τον έκανε Γέροντα, έγινε πιστός και γνήσιος μαθητής του, και αυτό μόνον από καθαρό, αγνό σεβασμό

στην μορφή του Γέροντος Παΐσιου. Τον αγάπησε και τον σεβάσθηκε αληθινά.

Υιοθέτησε όλην την διδασκαλία του και τα φρονήματά του, και από μέσα, και απ' έξω, και βαθειά, και επιφανειακά.

Προσεπάθησε, κατά το ανθρωπίνως δυνατόν, να τον μιμηθή κάνοντας εσωτερική και εξωτερική υπακοή.

Έμεινε πιστός στον Γέροντα Παΐσιο μέχρι τέλους, αλλά και μετά την κοίμησί του. Εννοείται ότι αυτή η μαθητεία του Γέροντος Ισαάκ προς τον Γέροντα Παΐσιο, εγένετο με τρόπο υγιή και καθαρά χριστοκεντρικό και διακριτικό.

Ποτέ δεν τον εμιμήθη σε εξωτερικά χαρακτηριστικά, κινήσεις, εκφράσεις, εκδηλώσεις, κλπ., αρρωστημένα δηλαδή. Έπιανε μόνο την ουσία των πραγμάτων διατηρώντας την ιδική του προσωπικότητα.

Γενικώτερα, ο Γέρον Ισαάκ δεν ήθελε να χρησιμοποιή το όνομα του Γέροντος Παΐσιου. Ωφελείτο και ρουφούσε την αρετή του ανδρός, όμως ταυτόχρονα ήτο και αυτόφωτος. Είχε δυνατή προσωπικότητα και ιδιαίτερο πνευματικό ταπεραμέντο. Δεν ήθελε να οικειοποιηθή τον Γέροντα Παΐσιο σε προσωπικό επίπεδο και προς ίδιον, φθηνό, προσωποπαθές συμφέρον.

Αγαπούσε τον Γέροντα αληθινά και ήθελε ανιδιοτελώς και ανεξαιρέτως να ωφελούνται όλοι οι άνθρωποι από την χάρι και το μεγαλείο της πνευματικότητας του Γέροντος Παΐσιου.

Ο Γέρον Ισαάκ λοιπόν υπήρξε αυθεντικός μαθητής του Γέροντος Παΐσιου και, ως εκ τούτου, αν έπρεπε να απαντήσω μόνο με μία συμπευκνωμένη φράσι στην ερώτησί σας, θα έλεγα το εξής:

Η διδασκαλία του Γέροντος Παΐσιου ήτο, κατά το δυνατόν, επίσης φρόνημα και διδασκαλία του Γέροντος Ισαάκ. Τι έλεγε ο π. Παΐσιος, τα πιο πολλά είναι γνωστά. Τα ίδια ακριβώς κατά αλήθειαν εφρονούσε και διεκήρυσσε και ο Γέρων Ισαάκ. Μικρή ένδειξις αυτής της ιδικής μας πεποιθήσεως και βεβαιότητας είναι ότι και μετά την κοίμησι του Γέροντος Παΐσιου ούτε επέτρεψε έμπρακτα εις το ελάχιστον να τον θεωρήσουν ως έναν βασικό διάδοχό του Γέροντος Παΐσιου – αυτό το επρόσεξε πάρα πολύ -, ούτε φυσικά άλλαξε σε κάτι το φρόνημά του και εσεβάσθηκε απολύτως την παρακαταθήκη του Γέροντος Παΐσιου σε προσωπικό και σε γενικό επίπεδο.

Ήτο πάντα ταπεινός, ανιδιοτελής, οικουμενικός, χωρίς πνευματικά βέτο και άλλες ανεξέλεγκτες φανερές και ιεροκρύφειες πνευματικές παρενέργειες.

Το ξαναλέγω, ας μη ξεχνάμε ότι άφησε τον Λίβανο χάριν του π. Παΐσιου και ήλθε σε ξένο τόπο. Βέβαια, η αγάπη του, η προσευχή του, το ενδιαφέρον του, ο πόνος του για τις περιοχές Λίβανο, Συρία, Ιορδανία, Σινά, Αίγυπτο, Ισραήλ, Παλαιστίνη, κλπ., ήσαν μεγάλα, αληθινά και πνευματικά. Γι' αυτό έκανε τόσες πολλές μεταφράσεις ελληνικών πατερικών κειμένων στα Αραβικά. Γι' αυτό και εδέχετο πληθώρα επισκεπτών από εκείνα τα μέρη και τους καθωδηγούσε πνευματικά. Ήτο πατέρας αληθινός του αραβόφωνου θρησκευομένου φοιτητόκοσμου, και όχι μόνον, στην Ελλάδα. Για τον ίδιο λόγο, κατά καιρούς, θυσιάζοντας την εν Αγίω Όρει ησυχία του, επεσκέπτετο τα μέρη εκείνα και edίδασκε, εστήριζε, edημιουργούσε, παρηγορούσε, κλπ.!

Θα πω κάτι που ίσως φανή υπερβολικό. Παρά ταύτα, έχω χρέος να το πω, διότι απλούστατα δεν είναι ιδική μου θέσις και ρήσις. Απλώς θα σας μεταφέρω το φρόνημα και το κοινό αίσθημα του Ορθοδόξου μέρους του Λιβάνου, αλλά και πέραν αυτού.

Όπως εμείς edώ στην Ελλάδα έχομε σε τόση ευλάβεια τον Γέροντα Παΐσιο, ε, κάπως έτσι, κατ' αναλογίαν, θεωρούν και έχουν τον Γέροντα Ισαάκ στον Λίβανο. Το έχω πολλαπλώς αυτό διαπιστώσει ιδίοις όμμασι πάλιν και πολλάκις. Είναι και

αυτό ένας αλάνθαστος δείκτης της πνευματικής ακτινοβολίας του Γέροντα, αλλά και απόρροια της τόσης μεγάλης βοήθειας που παρέσχε στους εν Χριστώ αδελφούς μας που μάλιστα τόσο θλίβονται στις ημέρες μας από τις απάνθρωπες βιαιότητες που γίνονται εις βάρος τους, έχοντας μάλιστα ως σύμμαχο την ιδική μας αδιαφορία.

Π. ΙΩΗΛ: Αυτό πάτερ μου κι αν είναι τραγικό.

Π. ΑΡΣΕΝΙΟΣ: Έχετε απόλυτο δίκιο. Όμως παρακαλώ να μην ανοίξωμε άλλο θέμα και ας περάσωμε στην επόμενη ερώτησί σας για τον Γέροντα Ισαάκ.

Π. ΙΩΗΛ - ΕΡΩΤΗΣΙΣ ΠΕΜΠΤΗ: Σας είχε πη ο Γέροντας κάτι περί αυτών των θεμάτων, που από εκκλησιολογικής πλευράς μας κάνουν όλους να πονούμε; Ομιλώ δηλαδή περί των δύο άκρων. Τόσο περί του αθεολογήτου Οικουμενισμού, όσο και περί του ακρίτου και ακραίου Ζηλωτισμού.

Π. ΑΡΣΕΝΙΟΣ: Ο Γέροντας Ισαάκ είχε οικειοποιηθή την Ορθοδοξία σε πολύ μεγάλο βαθμό. Αυτό είχε ως συνέπεια να γνωρίση υπαρκτά την γνησία Ορθόδοξη πνευματικότητα. Κολυμπούσε και εδρούσε μέσα εις αυτήν. Συνέπεια αυτού ήτο ότι αισθανόταν, με τις πνευματικές του αισθήσεις, την οικουμενικότητα, την καθολικότητα, την άκτιστη παγκοσμιότητα, την άχρονη και αμετάκλητη διαχρονικότητα αλλά και την μοναδικότητα της Ορθοδοξίας. Ως εκ τούτου, όχι μόνον δεν εδέχετο, αλλά τον ενωχλούσε αφάνταστα, οποιαδήποτε παρέκκλιση από το Ορθόδοξο δόγμα και διδασκαλία, διότι αντελαμβάνετο άμεσα τις τραγικές σωτηριολογικές συνέπειες. Όλα αυτά βέβαια τα είχε εμπεδώσει και θεμελιώσει μέσα του έχοντας πλήρως ενταχθή στην επίγεια άκτιστη Ορθόδοξη Εκκλησία.

Οπότε αντιλαμβάνεται κανείς πλέον, μετά από τα προαναφερθέντα, ότι δεν εδέχετο επ' ουδενί την σχετικοποίησι της Ορθοδοξίας στην πολύθεο-άθεο χοάνη του επαράτου Οικουμενισμού, ούτε όμως την αποκοπή από την Εκκλησία μέσω των διαφόρων σχισμάτων. Ήτο λοιπόν εν πρώτοις άκρως αντιοικουμενιστής.

Έλεγε: «Η αλήθεια είναι μόνο στην Ορθοδοξία» και εστενοχωρείτο για τα διάφορα ανοίγματα με τους ετεροδόξους.

Το ίδιο έκανε και με τους αυτοαποκαλούμενους εν Αγίω Όρει και αλλαχού «ζηλωτας», προς τους οποίους είχε μεν αρχοντική συμπεριφορά, δεν είχε όμως εκκλησιαστική επικοινωνία.

Να μην αναφέρω όμως στο σημείο αυτό άλλες σχετικές φράσεις του Γέροντα, γιατί λίγο-πολύ εκινούνται στο ίδιο μήκος κύματος με εκείνο του π. Παϊσίου και των άλλων αγωνιστών πατέρων και θεωρούνται γνωστές.

Αντί αυτού όμως, ας αναφέρω δύο σχετικά περιστατικά. Νομίζω ότι επιτρέπεται και επιβάλλεται αυτά να λεχθούν.

Π. ΙΩΗΛ: Διαισθάνομαι ότι θα μας καλυψουν πλήρως.

Π. ΑΡΣΕΝΙΟΣ: Το ελπίζω. Μία φορά, όταν ευρίσκετο στον Λίβανο σε νεαρά ηλικία, ένας Δεσπότης του είπε να φάη κέρασμα αρτύσιμο. Ήταν όμως ημέρα νηστείας. Ο π. Ισαάκ, Φίλιππος τότε, αφού τον ευχαρίστησε αρνήθηκε να το φάγη. Του είπε: «Να με συγχωρήτε, επειδή είναι νηστεία, θα πάρω μόνο το νερό. Την ευχή σας...» Τότε ο Δεσπότης εκείνος τον προέτρεψε να το φάγη λέγοντας: «Δεν πειράζει, δεν είναι αμαρτία, το έχω ευλογήσει εγώ». Τότε ο π. Ισαάκ ευγενικά αρνήθηκε εκ νέου και δεν το πήρε. Είπε όμως από μέσα του: «Εσυ το ευλόγησες, Δέσποτα, δεν το έχει ευλογήσει όμως ο Χριστός». Τα συμπεράσματα αυτονόητα. Αν για ένα κέρασμα αντέδρασε έτσι ο Γέροντας, πολλώ μάλλον θα αντιδρούσε για άλλα θέματα σοβαρότερα, δηλαδή πίστεως, κλπ.

Το δεύτερο περιστατικό που, όπως και το προαναφερθέν, μας το διηγήθηκε ο ίδιος ο Γέροντας, έχει ως εξής: «Μία φορά πήγα να φτιάξω ένα χαλασμένο μου παπούτσι

σε έναν μοναχό κοντά στις Καρυές, που ήταν τσαγκάρης». Ο Γέροντας εκείνος ήτο ζηλωτής και μάλιστα Εξαγωνίτης, δηλαδή δεν περεδέχετο την αγιότητα του Αγίου Νεκταρίου, κλπ. Και συνέχισε ο Γέροντας: «Πριν καλά-καλά του εξηγήσω τι πρόβλημα είχε το παπούτσι μου, σε αυστηρό τόνο μου λέγει: »Δεν έχεις ιερωσύνη». Οπότε κι εγώ του λέγω: »Αυτο δεν τόλμησε να μου το πη ούτε ο ίδιος ο Διάβολος, θα μου το πης εσύ;». Παίρνω αμέσως το παπούτσι - πριν το επισκευάση - τον χαιρετάω και φεύγω αμέσως». Και μετά μου εξήγησε ο Γέροντας σε ήρεμο και γαλήνιο ύφος: «Να μου έλεγε ο,τιδήποτε άλλο, κάποιο παράπονο, η να με κατηγορούσε μπροστά μου, κλπ., ώφειλα να το δεχθώ. Αλλά αυτό όχι. Είναι σαν να αρνούμαι, εγώ ο ίδιος, την Εκκλησία, τον Χριστό, κλπ.».

Ας μην αναλύσωμε πολύ, π. Ιωήλ, αυτά τα σοφά και ξάστερα λόγια του Γέροντα, διότι θα ξεφύγωμε από το θέμα μας. Απλώς, ας θίξωμε δύο μόνον σημεία των λόγων του.

Πρώτον, το ότι δεν είχε ιερωσύνη και δεν ετόλμησε να του το αμφισβητήσει ούτε ο Διάβολος.

Από αυτήν την πηγαία φρασούλα, που μόνον λόγω ιερής αγανακτήσεως εξέφυγε από τα χείλη του Γέροντα, απορρέουν δύο επί μέρους συμπεράσματα. Το ένα είναι ότι είχε ο Γέροντας Ισαάκ προσωπικές εμπειρίες και μάχες κατά τρόπο αισθητό με τα πνεύματα της πονηρίας. Το άλλο συμπέρασμα είναι το πόσο φρίσσει ο Διάβολος αυτήν ταύτην την ιερωσύνην, που ούτε καν σαν ψέμμα ετόλμησε να την περιφρονήσει και να του την αμφισβητήσει.

Το δεύτερο σημαντικό σημείο που θα θίξωμε από το όλο σκηνικό, είναι τι σαφή εκκλησιολογική γνώσι και γνώμη είχε ο Γέροντας περί Εκκλησίας και σχισμάτων.

Αυτά τα ολίγα για αυτό το θέμα. Ας μην αναφέρωμε άλλα σχετικά περιστατικά με τον Γέροντα Ισαάκ για να περάσωμε χωρίς άλλα σχόλια σε άλλη ερώτησι, γιατί το θέμα αυτό θέλει πολύ χρόνο.

Αρχιμανδρίτης Αρσένιος Κατερέλος

Ηγούμενος Ι. Μονής Αγίου Νικολάου Δίβρης Φθιώτιδος

(Η συνέντευξις εδόθη στον πρωτοσύγγελο π. Ιωήλ Κωνστάνταρο στον ραδιοφωνικό σταθμό της Ι. Μητροπόλεως Δρυϊνουπόλεως, Πωγωνιανής & Κονίτσης την 16 - 07 - 2014)

Πηγή: impantokratoros.gr